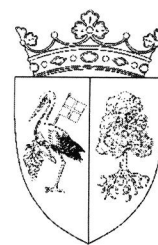

REPUBLICA MOLDOVA
CONSILIUL RAIONAL ORHEI

MD 3505, or. Orhei, bd. M. Eminescu, nr.2, Tel: +373 235 22058, 22650, Fax: +373
235 20662,

e-mail: consiliu.orhei@or.md http://www.or.md

proiect

DECIZIA nr.3/
din mai 2024

Cu privire la aprobarea Planului teritorial de acțiune de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei pentru anii 2024-2027

În temeiul art.43 alin. 2) al Legii privind administrația publică locală nr.436-XVI din 28 decembrie 2006, art.10, 118-126 a Codului Administrativ nr.116/2018, articolelor 6, 9, 15, 50 și 72 din Legea nr.10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.67, art.183), Hotărârii Guvernului 129/2023 privind aprobarea Programului Național de prevenire și control bolilor netransmisibile prioritare pentru Republica Moldova pentru anii 2024 - 2027 și în scopul îmbunătățirii sănătății publice, reducerii poverii bolilor netransmisibile și mortalității premature prin diminuarea expunerii populației la cei mai frecvenți factori de risc pentru bolile netransmisibile și a determinantilor lor, Consiliul raional Orhei

DECIDE:

1. Se aprobă:
 - 1.1 Planul teritorial de acțiune de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei pentru anii 2024-2027, conform anexei nr. 1;
 - 1.2 Componenta nominală a Consiliului teritorial de coordonare a Programului teritorial de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei pentru anii 2024-2027, conform anexei nr.2;
 - 1.3 Regulamentul privind organizarea și funcționarea Consiliului teritorial de coordonare a Programului teritorial de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei pentru anii 2024-2027, conform anexei nr.3
2. Președintele raionului dl.V.Adașan va asigura:
 - 2.1 participarea părților interesate în procesul de monitorizare a activităților de prevenire și control al bolilor netransmisibile în raionul Orhei și contribui la stabilirea legăturilor durabile între toți factorii-cheie de decizie;
 - 2.2 coordonarea implementării Planului teritorial de acțiune de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei pentru anii 2024-2027
3. Autoritățile raionale responsabile de implementarea prezentului Program vor informa anual, Direcția Centrului de Sănătate Publică Orhei despre executarea prezentului Program către data de 01 decembrie, anual, conform Fișei de Monitorizare a îndeplinirii Planului Teritorial de acțiuni pentru implementarea PCBNT, (anexa nr. 4)
4. Prezenta Decizie se include în Registrul de stat al actelor locale cu drept de atac la Judecătoria Orhei în condițiile Codului administrativ în termen de 30 de zile de la comunicare persoanelor vizate.
5. Președintele raionului dl. Vasile Adașan, comisia consultativă de specialitate educație, protecție socială, sănătate publică, cultură, tineret, sport, culte și societate civilă, vor asigura controlul executării prezentei Decizii.

Președintele ședinței

Secretarul Consiliului Raional

Serghei Caraman

Coordonat: V.Adașan - președintele raionului

Vizat: S.Caraman-secretarul Consiliului Raional
M.Bătrîncea – șef, Serviciul Juridic
I.Bolboceanu – șef, CSP Orhei

Elaborat: S.Caraman

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA

AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU SĂNĂTATE PUBLICĂ
Centrul de Sănătate Publică Orhei

**Planul teritorial de acțiune pentru prevenirea și controlul a
bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei
pentru anii 2024-2027**

Orhei – 2024

CAPITOLUL I INTRODUCERE

I.1. Preambul

Bolile netransmisibile (în continuare – BNT) sunt principalele probleme pentru sănătatea și bunăstarea populației în secolul XXI, care subminează dezvoltarea economică și socială. Conform statisticilor mondiale¹, anual de bolile netransmisibile decedează aproximativ 41 milioane de oameni, constituind 71% din totalul deceselor globale, inclusiv 15 milioane de decese premature (între vârsta de 30 și 69 ani). Bolile netransmisibile predominante sunt bolile cardiovasculare, cancerul, bolile respiratorii cronice și diabetul zaharat, care constituie peste 80% din toate decesele premature prin BNT. Consecințele umane, sociale și economice din cauza BNT sunt resimțite de către toate țările, indiferent de nivelul lor de dezvoltare.

Programul național, cât și cel teritorial, de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în Republica Moldova pentru anii 2023-2030 (în continuare – Programul) reprezintă o continuitate a priorităților Strategiei naționale pentru prevenirea și controlul bolilor netransmisibile prioritare în Republica Moldova, precum și în raionul Orhei, pe anii 2012-2020 și urmărește reducerea semnificativă a poverii BNT și evitarea morții premature prin implementarea unor acțiuni integrate la nivel național.

Prezentul Program descrie situația actuală prin BNT în raionul Orhei, definește obiectivele generale, acțiunile și intervențiile prioritare, stabilind responsabilități clare și termenele de realizare pentru toți actorii implicați în prevenirea și controlul BNT.

Mortalitatea prin BNT: Republica Moldova, se clasifică printre țările cu cea mai înaltă mortalitate generală a populației din regiunea europeană (fig.1).

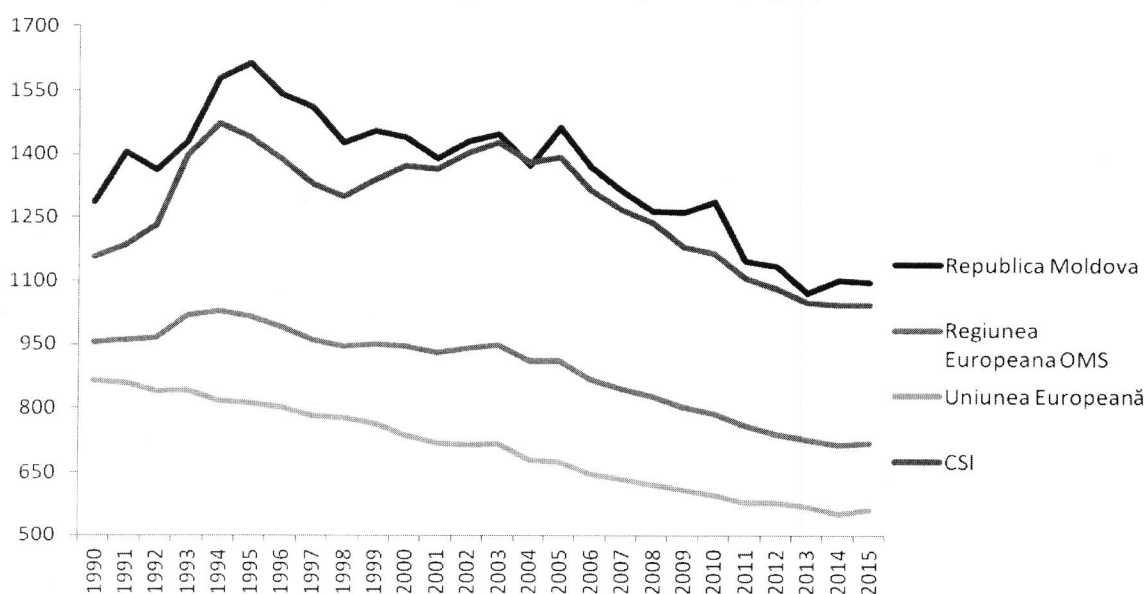

Fig.1 Tendințele ratelor de mortalitate generală a populației din Republica Moldova, UE și CSI, toate vârstele, (la 100 000 locuitori)²

¹ World health statistics 2020: monitoring health for the SDGs, sustainable development goals. Geneva: World Health Organization; 2020.

² datele Institute for Health Metric Sand Evaluation (IHME)

Tabelul 1. Structura mortalității după cauzele deceselor în raionul Orhei anii 2018-2022 (la 100 mii locuitori, fără Transnistria)

Denumirea anii	2018	2019	2020	2021	2022
Bolile aparatului circulator	650,5	638,4	681,9	1041,0	903,9
Tumori	164,2	199,7	170,7	294,5	227,2
Bolile aparatului digestiv	144,9	137,7	148,1	182,7	164,7
Bolile aparatului respirator	43,5	53,1	51,5	92,6	68,5

Sursa: ANSP, 2021.

În structura mortalității pe cauze de deces, predominante rămân bolile aparatului circulator (55,3%), tumorile (13,2%), bolile aparatului digestiv (11,24%), bolile aparatului respirator (4,4%), diabet (1,8%) și alte cauze (7,4%). Pe parcursul anului 2020, întreaga lume s-a confruntat cu criză globală de sănătate provocată de virusul SARS-CoV-2, care a luat amploare de pandemie, deusolînd fiecare țară în aspect sanitar, social și economic. În raionul Orhei mortalitatea cauzată de infecția COVID-19 a constituit 102,7 cazuri la 100 mii locuitori sau 5,7% din totalul deceselor înregistrate în anul 2020, ocupînd locul IV în structura principalelor cauze de deces în anul 2020. De asemenea, infecția COVID-19 a scos în evidență și mai mult importanța prevenirii BNT, avînd în vedere, că peste 90% din persoanele decedate de această infecție au avut co-morbidități cronice. (fig.2)

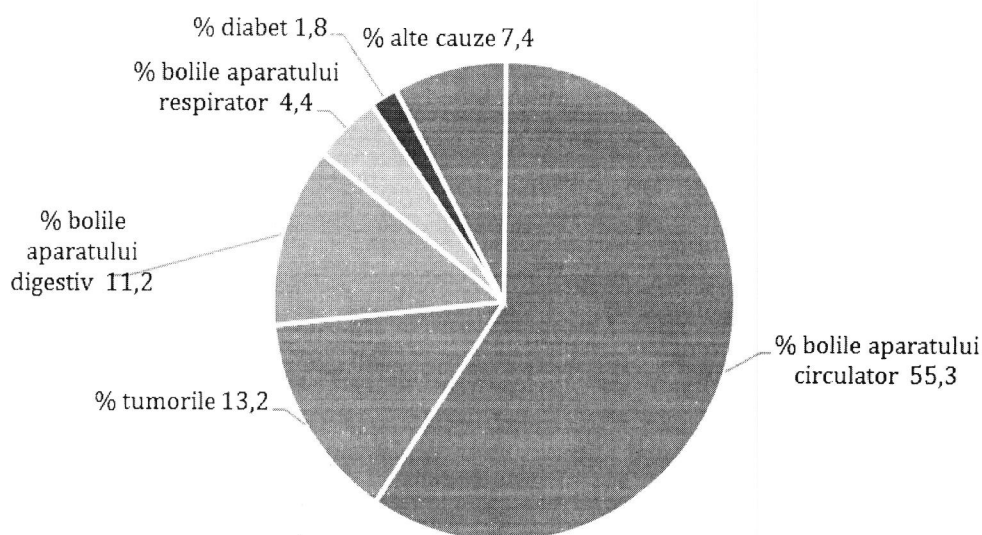

Figura 2. Structura deceselor în populația raionului Orhei, prezentată în funcție de bolile cauzale, 2018 - 2022 (%).

Sursa: ANSP, 2022.

Mortalitatea populației apte de muncă constituie mai mult de jumătate din mortalitatea generală. Mortalitatea prematură (la vârsta cuprinsă între 30 și 69 ani) constituie 40% din totalul de decese înregistrate anual, condiționată preponderent de bolile netransmisibile majore, cu toate că în ultimul deceniu, rata mortalității premature în țară a scăzut mai repede decât țintele stabilite în politica europeană: Sănătate -2020, de reducere anuală cu 1,5% a mortalității premature.

Lista bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei

- ◆ **Bolile aparatului circulator**
- ◆ Boala hipertensivă
- ◆ Cardiopatiile ischemice cronice
- ◆ Boli cerebro-vasculare
- ◆ Anemii;
- ◆ **Tumori maligne**
- ◆ cancerul gastric
- ◆ cancerul colorectal
- ◆ cancerul organelor respiratorii
- ◆ cancerul la sân
- ◆ melanomul malign al pielii
- ◆ **Boli digestive cronice**
 - Hepatite cronice de origine exogenă
- ◆ **Boli endocrine, de nutriție și metabolice**
 - Diabet zaharat
 - Obezitatea
- ◆ **Boli respiratorii cronice**
- ◆ Boli cronice obstructive ale căilor respiratorii
- ◆ Astmul
- ◆ **Tulburări mentale și de comportament**
- ◆ **Factorii de risc prioritari:**
 - Consumul de tutun;
 - Consumul de alcool;
 - Alimentația nesănătoasă;
 - Insuficiența activității fizice;
 - Calitatea aerului.

I.2. Misiunea

Misiunea Planului teritorial de acțiune pentru prevenirea bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei, este asigurarea procesului de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare – în scopul reducerii prevalenței factorilor de risc și diminuarea morbidității și mortalității în rândul populației prin aceste patologii, un instrument unic și sistemic, la nivel teritorial. trasează modalitatea de a atinge în continuare obiectivele globale cu privire la reducerea relativă a mortalității premature la 5 boli netransmisibile majore cu 25% până în 2025 în conformitate cu Cadrul Global de Monitorizare al BNT și cu o treime până în 2030, conform Obiectivului de Dezvoltare Durabilă.

I.3. Scop

Scopul Programului este de a reduce povara medicală, socială și economică asociată bolilor netransmisibile la nivelul populației raionului Orhei, precum și crearea unei abordări echitabile din punct de vedere a drepturilor fundamentale ale omului (fără deosebire de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau de altă natură, origine națională sau socială, proprietate, naștere sau alt statut), acțiunile cărui sunt orientate atât pentru grupurile vulnerabile, cât și pentru întreaga populație, prin eforturi comune.

I.4. Necesitatea.

Bolile netransmisibile adesea sunt privite, în mod eronat, ca problemă de care este responsabil doar sectorul de sănătate, iar cheltuielile pentru tratamentul și îngrijirea bolilor cronice și pentru asistența socială persoanelor cu dizabilități, ca consecință a BNT, constituie o pondere semnificativă din bugetul de sănătate și cel social. După cum s-a menționat anterior, o mare parte din reducerea poverii BNT se atribuie intervențiilor aplicate de către alte sectoare decât cel de sănătate. Domeniul de aplicare al Planului de acțiuni acoperă acele boli netransmisibile, care sânt legate de factori de risc comuni, și care pot fi prevenite, în mare măsură, prin *intervenții multisectoriale* și cost-eficiente de reducerea prevalenței factorilor de risc la nivel de populație („abordari de sănătate publică”), precum și prin servicii de asistență medicală la nivel individual, orientate pe pacient sau pe persoane cu risc înalt de îmbolnăvire („abordarea riscului înalt”) în cadrul sectorului de sănătate (de exemplu, screening-ul și gestionarea persoanelor cu risc de BNT).

Planul de acțiuni este orientat pe abordarea integrată a factorilor determinanți în amploarea BNT și se concentrează pe acțiunile multisectoriale axate pe: (1) controlul tutunului; (2) controlul alcoolului; (3) promovarea sănătății și a mediilor sănătoase; (4) îmbunătățirea statutului nutriției pe tot parcursul vieții; (5) reducerea poluării aerului; și (6) îmbunătățirea supravegherii și gestionării BNT în cadrul serviciilor de sănătate.

I.5. Cadrul normativ

Principalele acte normative care stau la baza elaborării Planului Teritorial de acțiuni pentru implementarea Programului național de prevenire și control a bolilor netransmisibile prioritare în Republica Moldova pentru anii 2023-2027, sunt:

- ◆ Legea privind ocrotirea sănătății nr.411/1995, art.3 pct.(1) și (2); art.6 pct. (c); art.14 pct. (2); art.17 pct. (3); art.18 pct. (1);
- ◆ Legea nr.10/2009 art.2; art.4 pct. (3); art.4 pct.) art. pct. (2),2); art.7; art.12 pct.1); art.17 pct.2); art.44 pct.(2); art.46 pct.(3),1);
- ◆ Hotărârea Guvernului nr.129/2023, cu privire la aprobarea Programului național de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în Republica Moldova pentru anii 2023-2027
- ◆ Ordinul Ministerului Sănătății nr.1095 din 08.12.2023 cu privire la implementarea Programului național de prevenire și control a bolilor netransmisibile prioritare în Republica Moldova pentru anii 2023-2027
- ◆ Ghidurile OMS și bunele practici internaționale;

**Planul teritorial de acțiuni pentru prevenirea și controlul bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei
pentru anii 2024 - 2027**

Nr. d/o	Acțiuni planificate	Indicatori de monitorizare	Termeni de realizare	Instituție responsabilă
Obiectivul general 1 : Consolidarea mecanismului intersectorial de coordonare și elaborarea de politici informate de evidențe în diferite sectoare pentru a accelera răspunsul teritorial pentru prevenirea și controlul BNT				
<i>1.1. Obiectivul specific: Consolidarea capacităților de coordonare inter-sectorială pentru prevenirea și controlul BNT la nivel teritorial</i>				
1.1.1	Asigurarea funcționalității Consiliului teritorial de Sănătate Publică, ca mecanism intersectorial de coordonare pentru implementarea acțiunilor pentru prevenirea bolilor netransmisibile și factorilor de risc, inclusiv determinanții sociali.	Numărul de ședințe ale CSPT organizate anual	Anual (semestrial)	CSP Orhei
1.1.2.	Dezvoltarea și revizuirea odată la 5 ani a profilului de sănătate a populației raionului Orhei, inclusiv gestionarea prin sistemul integrat.	Profil de sănătate elaborat, actualizat și menținut; Sistem integrat funcțional	2024 – 2027	CSP Orhei, IMSP CS, IMSP SR, APL
<i>1.2. Obiectivul specific: Mobilizarea resurselor durabile în colaborare cu ministerele și organizațiile relevante.</i>				
1.2.1.	Identificarea surselor de finanțare pentru implementarea acțiunilor de prevenire și control a BNT.	Cartografierea potențialilor finanțatori; Număr de proiecte finanțate	Anual	CSP Orhei, APL, ONG
<i>1.3. Obiectivul specific: Facilitarea mobilizării sociale, participarea sporită a societății civile și a organizațiilor neguvernamentale</i>				
1.3.1.	Fortificarea capacităților echipelor multidisciplinare în realizarea acțiunilor integrate la nivel local privind acordarea serviciilor de prevenire, monitorizare și suport de durată a persoanelor cu BNT și necesități complexe.	Echipe multidisciplinare instruite	2024	Parteneri de dezvoltare (Proiect Viața sănătoasă) APL, CSP Orhei
1.3.2.	Consolidarea capacităților coalițiilor comunitare pentru acțiuni de participare în abordarea BNT și a factorilor determinanți, bazate pe necesități în sănătate.	Coalițiile comunitare instituite; Numărul de persoane instruite.	2024 – 2027	Parteneri de dezvoltare (Proiect Viața sănătoasă) APL, CSP Orhei

Obiectivul general 2 : Prevenirea BNT și reducerea factorilor de risc comportamentali și celor prezenți în mediu prin crearea mediilor propice promovării sănătății

2.1. Obiectivul specific: Creșterea până la 80% până în a.2027 a nivelului de alfabetizare a populației raionului Orhei în domeniul sănătății și crearea oportunităților pentru responsabilizarea și angajarea cetățenilor de a întreprinde măsuri pentru promovarea sănătății și prevenirea BNT.

2.1.1.	Realizarea acțiunilor de sensibilizare și comunicare în cadrul evenimentelor anuale de promovare a sănătății și prevenirea bolilor: zile mondiale și naționale, săptămâni europene și lunare de profilaxie a bolilor.	Numărul de evenimente anual realizate	2024 – 2027	CSP Orhei, ONG, IMSP CS, IMSP SR, APL, DGE și alte instituții teritoriale
2.1.2.	Alfabetizarea și informarea populației referitor la reducerea factorilor de risc a BNT și promovarea unui mod sănătos de viață.	Numărul de persoane informate	2024 – 2027	CSP Orhei, ONG, IMSP CS, IMSP SR, APL, DGE
2.1.3.	Mentenanța și dezvoltarea continuă a paginii de socializare a direcției CSP Orhei în domeniul promovării sănătății și reducerea poverii BNT.	Pagină de socializare funcțională Număr de materiale publicate Număr vizualizări	2024 – 2027	CSP Orhei
2.1.4.	Informarea și consilierea copiilor, adolescenților și tinerilor privind promovarea sănătății și reducerea comportamentelor de risc (consumul de tutun, alcool, droguri, alimentație sănătoasă, activitate fizică, etc.) inclusiv prin programe de educație de la egal la egal realizate de voluntarii Centrelor Prietenoase Tinerilor, Centrelor de Tineret, etc.	Număr de persoane informate și consiliate	2024 – 2027	Centrul prietenos tinerilor Orhei, Colegiul Pedagogic, Colegiul de medicină, DGE, CSP Orhei
2.1.5.	Implicarea în abordarea subiectelor de promovare a modului sănătos de viață prin intermediul evenimentelor culturale.	Numărul de evenimente anual realizate; Numărul subiectelor abordate	2024 – 2027 (la solicitare)	CSP Orhei, instituții medicale, ONG
2.1.6.	Participare în procesul de pilotare și evaluare a programelor/disciplinelor obligatorii care includ unități de conținut/module/subiecte de educație pentru sănătate în școli și abordează într-un mod complex și trans-disciplinar aspectele legate de sănătate.	Programe/discipline implementate	2024 – 2027 (la solicitare)	DGE, Colegiul Pedagogic, Colegiul de medicină

2.2. <i>Obiectivul specific: Consolidarea eforturilor intersectoriale pentru a asigura reducerea cu 3 puncte procentuale (p.p.) a prevalenței consumului de tutun în rândul adolescenților (de la 16,3 % în anul 2019 la 13,3 % în anul 2027) și al adulților (de la 29,9 % în anul 2021 la 26,9% în anul 2027).</i>				
2.2.1.	Realizarea activităților de reducere a consumului de tutun și a expunerii la fumul de tutun, conform actelor legislative și normative în vigoare în domeniul controlului tutunului.	Numărul de rapoarte de realizare a activităților	2024 – 2027	IP Orhei, CSP Orhei, DGE, ONG, Centrul prietenos tinerilor Orhei
2.2.2.	Implementarea programului de screening al consumului de tutun în instituții de asistență medicală primară conform prevederilor PEN nr. 2	Număr de persoane supuse screening-ului	2024 – 2027	IMSP Centre de Sănătate Orhei
2.3. <i>Obiectivul specific: Consolidarea măsurilor durabile și adecvate din punct de vedere cultural care vizează consumul de alcool pentru a asigura reducerea cu 5 p.p. (de la 63,2 % în anul 2021 la 58,2 % în anul 2027) a consumului de alcool în rândul populației.</i>				
2.3.1.	Monitorizarea supravegherii respectării legislației privind comercializarea, publicitatea și consumul băuturilor alcoolice în locurile publice, la locurile de muncă, în instituțiile de învățământ, medico-sanitare, de întremare a sănătății, etc. (cu excepția obiectivelor de alimentație publică).	Numărul de obiecte controlate; Numărul de procese verbale/amenzi aplicate.	Anual	CSP Orhei, IP Orhei, ANSA Orhei
2.4. <i>Obiectivul specific: Promovarea activității fizice la toate vârstele pentru a asigura reducerea cu 3% a prevalenței activității fizice insuficiente.</i>				
2.4.1.	Organizarea evenimentelor de promovare a activității fizice și sportului, pentru susținerea inițiativelor de „activitate fizică pentru toți” și monitorizarea lor, inclusiv: <ul style="list-style-type: none"> - Starturi vesele pentru toată familia; - Competiții sportive pentru persoanele cu nevoi speciale; - Marșuri turistice pentru promovarea mersului pe jos, etc. - Grupul public pentru promovarea sănătății în toate localitățile care sunt în competiție pentru denumirea „orașe/comunități sănătoase” 	Numărul de activități realizate; Număr de persoane participante.	2024 – 2027	CSP Orhei, ONG, IMSP CS, IMSP SR, APL, DGE și alte instituții teritoriale

2.4.2.	Renovarea și construcția terenurilor de joacă și sportive în localitățile raionului Orhei.	Terenuri de joacă/sportive renovate, construite Număr de beneficiari	2024 – 2027	APL
2.4.3.	Mobilizarea și facilitarea persoanelor vârstnice pentru activități de promovare a îmbătrânirii active și sănătoase conform Programului național privind îmbătrânirea activă și sănătoasă.	Număr de rapoarte de monitorizare a activităților realizate; Număr de persoane vârstnice implicate	2024 – 2027	CSP Orhei, APL, ONG
2.5. Obiectivul specific: Promovarea unei alimentații sănătoase la toate vârstele pentru a asigura zero creștere la rata de obezitate și diabet				
2.5.1.	Promovarea accesului pentru alimente sănătoase în alimentația finanțată de stat: <ul style="list-style-type: none"> - Utilizarea universală a sării iodate și pâinii din făină fortificată cu fier și acid folic, în special în grupurile vulnerabile de populație (copii cu vârsta 6 – 12 ani, femeile gravide și cele care alăptează); - Promovarea principiilor alimentației sănătoase în instituțiile publice, precum spitale, școli și case de bătrâni, pentru a permite furnizarea de mese cu conținut redus de sodiu, zahăr. 	Nr. de instituții care utilizează sare iodată/pâine fortificată Nr. de brutării care utilizează sare iodată Nr. de instituții publice ce furnizează mese cu conținut redus de sare și zahăr	2024 – 2027	DGE Orhei, APL, CSP Orhei
2.5.2.	Dezvoltarea serviciului de consiliere nutrițională, inclusiv pentru nutriția la nou-născut, copil mic, adolescent, mama, în cadrul asistenței medicale primare.	% instituțiilor AMP care oferă consiliere pentru alimentație	2024 – 2027	IMSP Centre de Sănătate Orhei
2.6. Obiectivul specific: Reducerea cu 5% a moratilității cauzate de poluarea aerului				
2.6.1.	Derularea unei campanii de comunicare privind riscurile schimbărilor climatice asupra sănătății populației și măsurile de adaptare.	Campanie de comunicare eficientă	2024 – 2027	CSP Orhei, Inspekția ecologică Orhei, APL
Obiectivul general 3 Consolidarea capacităților sistemului de sănătate pentru conduita integrată BNT și a factorilor de risc ale acestora				
3.1. Obiectivul specific: Asigurarea accesului echitabil și universal la servicii medicale calitative și îmbunătățirea continuă a calității asistenței medicale în prevenirea și conduita celor 6 grupe majore BNT prioritare, cu accent pe asistența medicală primară				
3.1.1.	Implementarea la nivel teritorial pachetul de intervenții	Raportare cu privire la	2024 – 2027	IMSP Centre de Sănătate

	esențiale în bolile cronice (PEN) la nivel de asistență medicală primară.	indicatorii de performanță al IMS, rapoarte de audit intern în PEN		Orhei
3.1.2.	Monitorizarea aplicării protocoalelor pentru a asigura calitatea serviciilor pentru pacienți cu BNT.	Numărul rapoartelor de monitorizare	2024 – 2027	IMSP Centre de Sănătate Orhei
3.1.3.	Realizarea activităților în prevenirea și controlul cancerului, conform Programului național de control al cancerului pentru anii 2016 – 2025 (HG nr. 1291/2016)	Rapoarte de monitorizare elaborate	2024 – 2025	IMSP Centre de Sănătate Orhei, IMSP Spital raional
3.1.4.	Monitorizarea acoperirii vaccinale împotriva virusului hepatitei B, papiloma virus uman, conform programelor naționale.	Rapoarte de monitorizare elaborate	2024 – 2027	CSP Orhei, instituțiile medico-sanitare Orhei
3.1.5.	Reglementarea continuă a rețelelor de școli pentru pacienții cu BNT (de exemplu: „ școala pacientului cu HTA” , „ școala pacientului cu diabet zaharat”) la nivel teritorial.	Persoane școlarizate Număr școli funcționale Programe de instruire aprobate	2024 – 2027	CSP Orhei
3.1.6.	Asigurarea populației din grupurile țintă prestabilite cu programe de screening (în cancer, BCV, diabet zaharat, obezitate, inclusiv în graviditate, la copii mici și adolescenți, etc.)	Numărul persoanelor suspuse screening-ului	2024 – 2027	CSP Orhei, instituțiile medico-sanitare Orhei
<i>3.2. Obiectivul specific: Creșterea și prioritizarea alocărilor bugetare pentru abordarea supravegherii, prevenirii, depistării precoce și tratamentului BNT, reabilitării și îngrijirii paliative</i>				
3.2.1.	Includerea indicatorilor de plată pentru performanță privind îmbunătățirea calității serviciilor BNT.	Indicatori incluși	2024	Instituțiile medico-sanitare Orhei

COMPONENȚA

Consiliului de coordonare Planul teritorial de acțiuni pentru prevenirea și control al bolilor netransmisibile prioritare pentru anii 2024-2027, conform HG 129/2023

1. Vasile Adașan -, președinte al Comisiei, președintele raionului;
2. Ion Bolbocean – vicepreședintele Comisiei. șef Direcție Sănătate Publică Orhei
3. Alina Chirtoacă – secretarul Comisiei , șef secție controlul bolilor netransmisibile Centrul de Sănătate Publică Orhei
4. Victor Mătrăgună – șeful Oficiului Teritorial Orhei al Cancelariei de Stat
5. Angela Cazacu - director Agenția Teritorială de Asistență Socială Centru – Est
6. Galina Colun – șef Direcția Generală Finanțe;
7. Silvia Lozinscaia – șef interimar Direcția Generală Educație,
8. Alexandru Popanu – șef, Inspectoratul de Poliție Orhei, șef adjunct.
9. Iulian Sîngereanu - șef. Direcția Situații Excepționale Orhei
10. Andrei Vîrlan - director IMSP ”Spitalul raional Orhei”
11. Iurie Lupacescu - șeful IMSP ”Centrul de Sănătate nr.1 Orhei”

Notă: Se stabilește, că în caz de eliberare din funcțiile publice deținute de către membrii comisiei, funcțiile acestora vor fi exercitate de persoanele nou desemnate în posturile respective, fără emiterea unei noi decizii

REGULAMENTUL

Consiliului teritorial de coordonare în controlul bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei

I. Dispoziții generale

1. Consiliul teritorial de coordonare în controlul bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei (în continuare – Consiliu) este creat în calitate de organ consultativ pe lângă Consiliul raional Orhei, fără statut de persoană juridică, pentru coordonarea tuturor proceselor necesare organizării eficiente a activităților de prevenire și control al bolilor netransmisibile la nivel de raion.
2. Consiliul este constituit din reprezentanți ai autorităților publice regionale și locale cu atribuții în domeniu, ai mediului academic și ai partenerilor naționali și internaționali și funcționează pe baze obștești, reflectând prioritățile și angajamentele asumate în domeniul prevenirii și controlului bolilor netransmisibile.
3. Misiunea Consiliului este de a eficientiza comunicarea și colaborarea intersectorială în implementarea Planului teritorial de prevenire și control al bolilor netransmisibile pentru anii 2024–2027, precum și altor programe teritoriale în domeniul controlului bolilor netransmisibile, și în stabilirea unui mecanism de monitorizare eficientă a activităților în acest domeniu.
4. Consiliul își desfășoară activitatea în baza legislației în vigoare și a prezentului Regulament.

II. Atribuțiile de bază ale Consiliului

5. Consiliul exercită următoarele atribuții:
 - 1) coordonează implementarea Programului teritorial de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei pentru anii 2023-2030 și planul de acțiuni pentru anii 2023 – 2025 privind implementarea acestuia, altor programe teritoriale în domeniul prevenirii bolilor netransmisibile și promovării sănătății, precum și monitorizarea și evaluarea eficienței acestora;
 - 2) asigură participarea părților interesate în procesul de monitorizare a activităților de prevenire și control al bolilor netransmisibile în raionul Orhei și contribuie la stabilirea legăturilor durabile între toți factorii-cheie de decizie;
 - 3) promovează parteneriatele intersectoriale între instituțiile de stat, internaționale și neguvernamentale pentru prevenirea și controlul bolilor netransmisibile și asigură dialogul reciproc între organizațiile guvernamentale și neguvernamentale din raionul Orhei;
 - 4) facilitează colaborarea intersectorială pentru elaborarea politicilor publice destinate prevenirii și controlului bolilor netransmisibile prioritare și factorilor de risc ce le determină, și promovării modului sănătos de viață, coordonând punerea în aplicare a acestora;
 - 6) instituie grupuri de lucru pe probleme specifice ce necesită soluționare.

III. Atribuțiile conducerii și membrilor Consiliului

6. Președintele Consiliului exercită următoarele atribuții:

- 1) convoacă ședințele Consiliului;
 - 2) conduce activitatea Consiliului;
 - 3) semnează deciziile Consiliului și exercită controlul executării acestora;
 - 4) exercită și alte funcții în conformitate cu prezentul Regulament.
7. Vicepreședintele Consiliului exercită atribuțiile președintelui, în lipsa acestuia.

8. Secretarul Consiliului asigură:

- 1) pregătirea materialelor pentru ședințele Consiliului;
- 2) difuzarea deciziilor Consiliului membrilor acestuia, ministerelor, altor autorități administrative centrale și instituțiilor interesate;
- 3) generalizarea rezultatelor privind executarea deciziilor adoptate și informarea președintelui Consiliului despre aceasta;
- 4) elaborarea planurilor de activitate a Consiliului în baza propunerilor președintelui (vicepreședintelui), membrilor Consiliului și autorităților publice, inclusiv prezentarea lor spre examinare la ședințele Consiliului;
- 5) altă activitate a Consiliului sub aspect organizatoric, analitic și informativ.

9. Membrii Consiliului sînt obligați:

- 1) să-și exercite atribuțiile în conformitate cu prezentul Regulament;
- 2) să participe la ședințele Consiliului;
- 3) să informeze conducerea instituțiilor pe care le reprezintă despre deciziile adoptate în cadrul ședințelor;
- 4) să facă pledoarie pentru prevenirea bolilor netransmisibile prioritare.

IV. Organizarea activității Consiliului

10. Consiliul își desfășoară activitatea în ședințe plenare, organizate cel puțin o dată în semestru.

11. Ședințele Consiliului sînt deliberative dacă la ele participă majoritatea membrilor acestuia prezenți.

12. La ședințele Consiliului pot participa ca invitați și alte persoane, reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale, instituțiilor publice, întreprinderilor, mass-media, organizațiilor neguvernamentale, organizațiilor internaționale și ai altor beneficiari de informație, fără drept de vot.

13. Lucrările tehnice de secretariat se asigură de Centrul de Sănătate Publică Orhei.

14. Pentru realizarea misiunii sale, Consiliul are în drept să instituie grupuri tehnice de lucru pe diferite domenii specifice, care vor întruni specialiștii în domeniul prevenirii și controlului bolilor netransmisibile, din sectorul de stat, neguvernamental, precum și parteneri pentru dezvoltare.

V. Ședințele Consiliului

15. Ședințele Consiliului sînt organizate la inițiativa președintelui, vicepreședintelui sau secretariatului Consiliului ori la solicitarea a 1/3 din membrii acestuia, cu informarea secretariatului cu o lună înainte despre această intenție.

16. Ordinea de zi a ședințelor Consiliului se întocmește de către secretar, la propunerea președintelui, și se prezintă membrilor Consiliului pentru completări și modificări cu cel puțin 14 zile lucrătoare înainte de convocarea ședinței, după care se prezintă spre aprobare președintelui Consiliului cu cel puțin 7 zile lucrătoare înainte de convocarea ședinței.

17. Ordinea de zi definitivată se aduce la cunoștința membrilor Consiliului și, după caz, persoanelor invitate cu cel puțin 5 zile lucrătoare înainte de convocarea ședinței.

18. Ședințele sînt prezidate de președintele Consiliului sau de vicepreședinte, în lipsa acestuia.

19. Procesul-verbal al ședinței Consiliului se întocmește de către secretarul acestuia, în termen de cel mult 2 zile lucrătoare de la data desfășurării ședinței și se semnează de către președintele și secretarul Consiliului.

VI. Deciziile Consiliului

20. În exercitarea atribuțiilor sale, Consiliul adoptă decizii în problemele ce țin de competența sa.

21. Deciziile Consiliului se adoptă cu votul majorității membrilor Consiliului prezenți la ședință. Membrii Consiliului sînt parteneri egali, cu drepturi depline de participare și implicare în procesul de luare a deciziilor și au dreptul de a-și delega votul reprezentanților autorizați de ei.

22. Deciziile Consiliului sînt semnate de către președintele acestuia.

23. Rectificarea sau modificarea prezentului Regulament va fi aprobată prin votul a cel puțin 2/3 din membrii aleși ai Consiliului.

Anexa nr. 4
la decizia Consiliului raional
Nr.3/ din 23 mai 2024

Fișa de Monitorizare a îndeplinirii Planului Teritorial de acțiuni pentru implementarea PCBNT, conform Planului Național aprobat prin Ordinul MS nr. 1095/2023

Acțiunea/măsura planificată conform Obiectivului general și cele specifice	Indicatorul de monitorizare		Instituție responsabilă și persoana responsabilă –Nume Prenume	A indica problema nerealizării, sau realizării parțiale
	Realizat	Nerealizat (sau realizat parțial)		

Secretarul Consiliului raional

Serghei Caraman

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de decizie „Cu privire la aprobarea Planului teritorial de acțiune de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei pentru anii 2024-2027”

1. Denumirea autorului și după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Ion Bolboceanu – șef, CSP Orhei

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de decizie și finalitățile urmărite

Proiectul de decizie fost elaborat în temeiul art.43 alin. 2) al Legii privind administrația publică locală nr.436-XVI din 28 decembrie 2006, art.10, 118-126 a Codului Administrativ nr.116/2018, articolelor 6, 9, 15, 50 și 72 din Legea nr.10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.67, art.183), și în scopul îmbunătățirii sănătății publice, reducerii poverii bolilor netransmisibile și mortalității premature prin diminuarea expunerii populației la cei mai frecvenți factori de risc pentru bolile netransmisibile și a determinantilor lor

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul deciziei prevede aprobarea:

- Planului teritorial de acțiune de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei pentru anii 2024-2027;
- Componenta nominală a Consiliului teritorial de coordonare a Programului teritorial de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei pentru anii 2024-2027;
- Regulamentul Consiliului teritorial de coordonare a Programului teritorial de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei pentru anii 2024-2027)

4. Fundamentarea economico financiară

Implementarea proiectului de decizie ” Cu privire la aprobarea Planului teritorial de acțiune de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei pentru anii 2024-2027” nu va necesita cheltuieli suplimentare.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare.

Proiectul deciziei se încorporează în sistemul actelor normative și nu presupune abrogarea /modificarea altor decizii..

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului de decizie

În baza celor expuse, proiectul deciziei „Cu privire la aprobarea Planului teritorial de acțiune de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în raionul Orhei pentru anii 2024-2027” a fost avizat de președintele raionului, Secretarul Consiliului Raional, Serviciul juridic, șeful CSP Orhei

În scopul respectării prevederilor Legii nr.239 din 13 noiembrie 2013 privind transparența procesului decizional proiectul deciziei este plasat pe pagina web a Consiliului raional www.or.md la directoriul *Transparență decizională*, secțiunea *Consultări publice ale proiectului*.

7. Consultarea expertizei juridice

În temeiul art.37 din Legea nr.100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative proiectul deciziei a fost expus expertizei juridice de către Serviciul juridic. Structura și conținutul actului corespunde normelor de tehnică legislativă.

Reieșind din cele expuse, proiectul de decizie se propune spre avizare comisiilor consultative de specialitate și aprobare în cadrul ședinței Consiliului raional.

Șeful CSP Orhei

Ion Bolboceanu